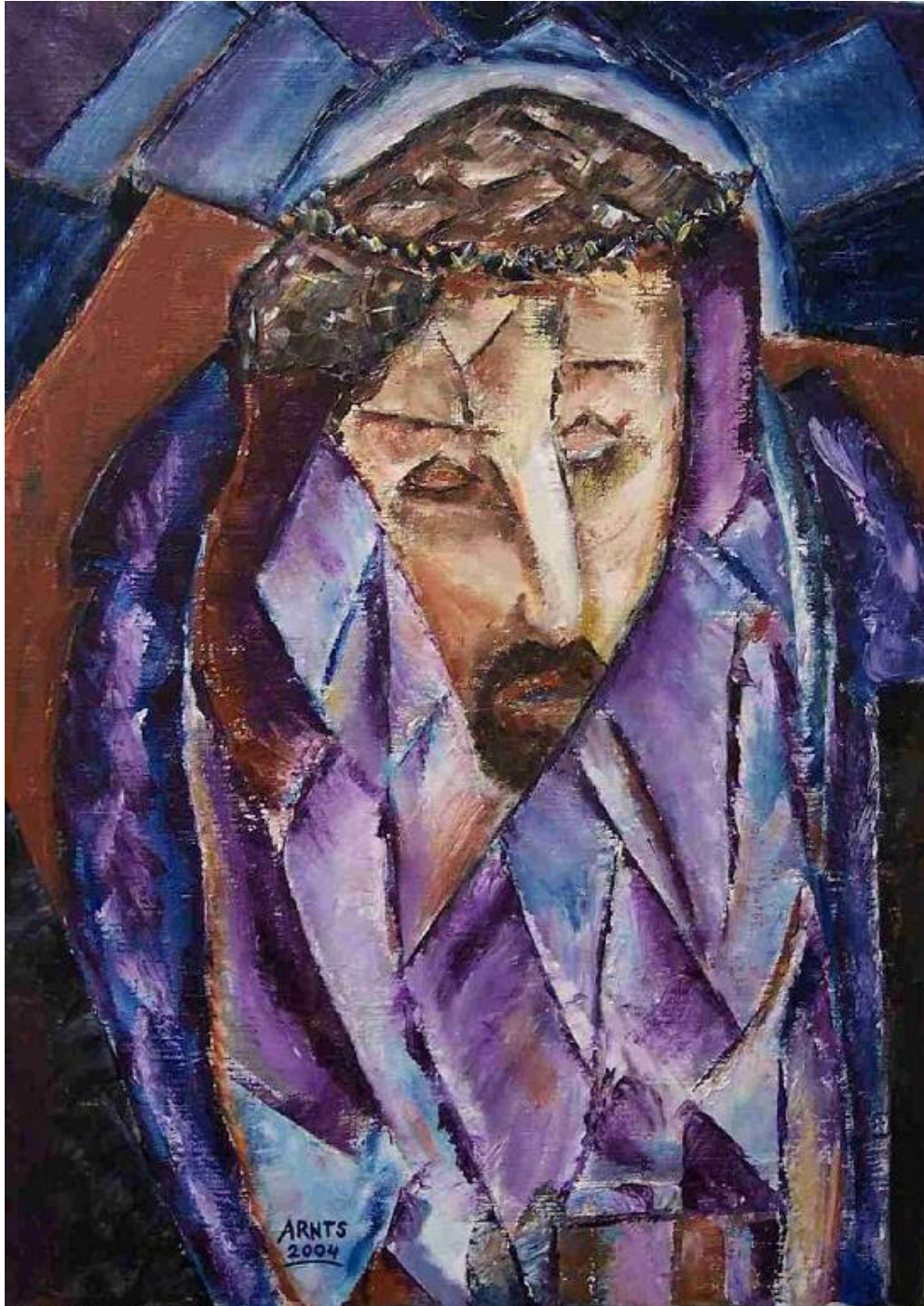

**GOEDE VRIJDAG 2 APRIL
19.30 uur**

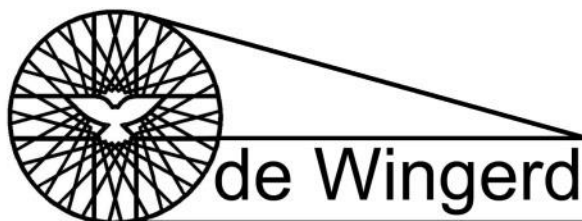

Ecce homo, Andy Arnts 2004

ORDE VAN DIENST

Voorganger: ds. Jan Delhaas
Organist: Marc Schippers
Zangers: Evelien Mouthaan
Esther Rijnders
Lector Cora Netten

Protestantse Kerk

Uitzending van de dienst via live stream: <https://www.wingerdpkn.nl/kerkomroep>

De sfeer is ingetogen. De liturgietafel is leeg. Alleen de paaskaars brandt.

VOORBEREIDING IN STILTE

Op Goede Vrijdag gedenken wij dat Jezus 'heeft geleden onder Pontius Pilatus, is gestorven en begraven, nedergedaald ter helle'. De herinnering aan Jezus' kruisiging is ook stil staan bij het lijden en sterven van zoveel mensen toen, vandaag en morgen. In al die anderen wordt Christus opnieuw gekruisigd.

Het is een aanklacht tegen onze wereld waarin mensen onrecht en geweld wordt aangedaan. Ook tegen het volk van Jezus. Dat geweld en dat lijden moeten telkens benoemd worden, om niet te vergeten. Er opzettelijk bij stil staan. Stilstaan bij het duister in de wereld en het duister in onszelf.

Hieronder volgt wat op deze dag - 2 april - in de loop der tijden joden, mensen van het volk van Jezus, is aangedaan.

1265

In Koblenz aan de Rijn vond een pogrom plaats waarvan twintig joden, onder wie kinderen, het slachtoffer werden.

1279

De joodse inwoners van de Engelse stad Rothampton waren ervan beschuldigd, een kind van christenouders te hebben gekruisigd. Dit leidde ertoe dat een groot aantal joden in Londen ter dood werd gebracht waarna hun lichamen in het openbaar werden opgehangen.

1642

Tijdens een *auto-da-fe* in Lissabon stonden 86 afstammelingen van onder dwang gedoopte joden terecht die ervan beschuldigd werden, in het geheim de joodse godsdienst te hebben gepraktiseerd. Twee van hen werden levend verbrand, vier werden eerst gewurgd en vervolgens ook verbrand en de tachtig overigen werden naar de galeien gezonden.

1940

Tijdens een 'Aktion' die drie dagen duurde werden in een bos in de buurt van de Poolse stad Rossoszyca, woj.Lodz enkele honderden mensen door de Gestapo vermoord; onder hen bevonden zich 179 joden.

1942

In de stad Feodosia op het schiereiland de Krim werden 64 joden door de SS vermoord.

*

Deportatie van duizend joden van het getto van Kolomyja (nu Oekraïne, obl. Ivano-Frankovsk) naar het vernietigingskamp Belzec.

1943

Ontruiming van het getto van de toen Poolse stad Zloczow (nu Oekraïne, obl. Lvov); alle bewoners van het getto werden of in Jelechowice doodgeschoten of gedeporteerd naar Belzec.

1944

Vijftienhonderd Atheense joden werden in het kamp Haidon weggevoerd naar Auschwitz. In dit transport bevonden zich ook Italiaanse, Spaanse en Portugese joden. De wagons waarin deze niet-Griekse joden zich bevonden werden onderweg afgekoppeld en doorgestuurd naar Bergen-Belsen. Zij die deze vreselijke reis overleefden – al met al 155 personen – werden doorgestuurd naar Maagdenburg waar ze, juist voordat ze door de SS zouden worden doodgeschoten, door het Amerikaanse leger gered.

Bij de bloemschikking:

Op Goede Vrijdag staat de kruisiging centraal. Een -dood-stille tijd. Het verraad, de verloochening en de kruisiging. Tussen de stenen zien we de zilverlingen. Een kruis staat in het midden van het hart. Het hart is gesloten. We richten ons niet meer naar buiten, we zijn naar binnen gericht.

Als iemand de Waarheid spreekt, komt dat hard aan. We zouden de Waarheid kunnen omarmen, maar lopen er vaak liever voor weg. Of erger nog: we maken Hem voor leugenaar uit. We zien het gebeuren, de dag dat Jezus wordt veroordeeld en gekruisigd. Maar ook nu nog wijzen we de Waarheid af. Vandaag staan we hier bij stil en keren ons naar binnen. We onderzoeken ons eigen hart. Zijn wij bereid om de Waarheid te horen? Of wijzen we Hem af, zelfs in de dood?

TOENADERING

Z. Lied 22a God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten

DE SCHRIFTEN

L. Jesaja 52, 13-53,12

Uit het evangelie: De passie naar Johannes 18 en 19

E Het lijden van onze heer Jezus Christus volgens het evangelie van Johannes

Z. Lied 558: 1, 2, 3 en 4

E Als hij deze dingen heeft gezegd trekt Jezus met zijn leerlingen uit, de winterbedding van de Kedron over; daar was een hof en die gaat hij met zijn leerlingen binnen. Maar ook Judas, die hem heeft prijsgegeven, wist van die plek, omdat Jezus zich daar dikwijls met zijn leerlingen verzamelde. Dus neemt Judas de legereenheid mee, en helpers vanuit de heiligdomsoversten en vanuit de Farizeeërs, en komt daar aan met lantarens, fakkels en wapens. Jezus dan, wetend alle dingen die over hem komen, gaat naar hen toe:

J Wie zoeken jullie?

C Jezus uit Nazareth!

J Ík ben dat!

E Ook Judas stond erbij. Met dat hij tot hen zegt 'ík ben dat!' deinzen ze achteruit en vallen op de grond. Dan vraagt hij het hun weer:

J Wie zoeken jullie?

C Jezus uit Nazareth!

J ik heb jullie gezegd: ík ben dat; dus als jullie míj zoeken, laat hén dan gaan!

E Zo wordt het woord vervuld, waarin hij heeft gezegd: 'die ge mij hebt gegeven, van hen heb ik niemand verloren laten gaan'. Dan trekt Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich heeft, treft de dienaar van de heiligdomsoverste en hakt hem de rechter oorlel af; die dienaar heette Malchus.

J Steek het zwaard in de schede, want allen die een zwaard nemen gaan door een zwaard verloren; de drinkbeker die de Vader mij heeft gegeven, zal ik die níet drinken?

Z Lied 558: 5

E Dan nemen de legerenheid, de overste-over-duizend en de helpers van de Judeeërs Jezus vast, boeien hem en voeren hem eerst naar Annas, want die was de schoonvader van Kajafas die de heiligdomsoverste van dat jaar was. Het is Kajafas geweest die de Judeeërs de raad heeft gegeven: het is beter dat één mens sterft voor de gemeenschap! Simon Petrus is, met een andere leerling, Jezus gevolgd; die leerling was een bekende van de heiligdomsoverste en komt mét Jezus de voorhof van de heiligdomsoverste binnen; maar Petrus is bij de deur blijven staan, buiten. Dan komt die andere leerling, de bekende van de heiligdomsoverste, naar buiten, zegt iets tegen de poortwachtster en neemt Petrus naar binnen.

M Ben jij niet óók een van de leerlingen van deze mens?

Pe Dat ben ik níét!

E De gerechtsdienaars en de helpers, die daar stonden, hebben een houtskoolvuur gemaakt omdat het koud was, en zij warmden zich; ook Petrus staat bij hen en warmt zich. Dan ondervraagt de heiligdomsoverste Jezus over zijn leerlingen en over zijn onderricht.

J Ík heb openlijk de wereld toegesproken; ík heb altijd onderricht gegeven in een samenkomst of in het heiligdom, - daar waar alle Judeeërs bijeenkomen; ik heb niets in het verborgene uitgesproken; waarom ondervraagt u mij? - ondervraag de toehoorders over wat ik tot hen gesproken heb; zie, zij hier weten wat ík heb gezegd!

E Maar als hij dit zegt geeft één van de helpers die erbij is gaan staan Jezus een kaakslag.

D Antwoordt u de heiligdomsoverste zó?

J Indien ik kwalijk heb gesproken, - getuig van het kwade; maar indien goed waarom tuigt u me dan af?

Z Lied 558: 6

E Dan zendt Annas hem geboeid naar Kajafas, de heiligdomsoverste. Simon Petrus staat daar en warmt zich.

D Ben ook jij niet één van zijn leerlingen?

Pe Dat ben ik níét!

D Heb ik jóu niet bij hem in de hof gezien?

Pe Dat was ík niet!

E Meteen kraait er een haan.

Z Lied 962 Wat ik gewild heb

E Ze voeren Jezus dan van Kajafas naar het pretorium; maar het was in de vroegte. Zelf gaan zij het pretorium niet binnen, om zich niet te bezoedelen, en wel het pesach te kunnen eten. Dan komt Pilatus naar buiten, naar hen toe.

Pi Welke beschuldiging brengt u in tegen deze mens?

C Als hij niet iemand was die kwaad doet hadden we hem niet aan u overgegeven.

Pi Neemt ú hem mee en oordeelt hem volgens uw Wet!

C Het is ons niet geoorloofd te doden!

E Zo wordt vervuld het woord van Jezus dat hij heeft gezegd om aan te duiden wat voor dood hij zou gaan sterven. Dan gaat Pilatus het pretorium weer in; hij laat Jezus roepen.

Pi Ú, bent u de koning van de Judeeërs?

J Zegt ú dat uit uzelf of hebben anderen u dat over mij gezegd?

Pi Ík ben toch geen Judeeër! - uw eigen volk en de heiligdomsoversten hebben u aan mij overgegeven; wát hebt u gedaan?

J Mijn koningschap is niet van deze wereld; als het iets van deze wereld was, dat koningschap van mij, hadden mijn helpers ervoor gestreden dat ik niet aan de Judeeërs werd overgegeven, maar mijn koninkrijk is nu eenmaal niet van hier.

Pi U bent dus toch een koning?

J Ú zegt het, dat ik een koning ben; ík ben hiertoe geboren en hiertoe gekomen tot de wereld: dat ik zal getuigen voor wat waarachtig is; al wie de waarachtigheid liefheeft hoort naar mijn stem!

Pi Wat ís waarachtigheid?

E Als hij dit gezegd heeft gaat hij weer naar buiten, naar de Judeeërs.

Pi ik vind in hem geen enkele schuld; maar het is gebruikelijk bij u dat ik u met het Pesach er één loslaat; wat is dan uw wens? - zal ik u de koning der Judeërs loslaten?

C Nee, die niet..... Barabbas!

E Maar Barabbas is een rover geweest. Dan dus neemt Pilatus Jezus mee en geselt hem. De soldaten vlechten een kroon van doornentakken en zetten die op zijn hoofd; ze werpen hem een purperen mantel om.

Cm Wees gegroet, koning der Judeërs!

Z Lied 558: 8

E Ze geven hem kaakslagen. Pilatus komt opnieuw naar buiten.

Pi Zie, ik breng hem voor u naar buiten opdat u erkent dat ik geen enkele schuld bij hem vind!

E Dan komt Jezus naar buiten; hij draagt de doornenkroon en de purperen mantel.

Pi Ziehier, de mens!

E Wanneer dan de heiligdomsoversten en de helpers hem zo zien, schreeuwen ze:

C Kruisigen, kruisigen!

Pi Neemt ú hem mee en kruisigt hem want ík vind in hem geen schuld!

C Wij hebben een Wet, en volgens de Wet moet hij sterven: omdat hij zich zoon van God maakt!

E Wanneer dan Pilatus dit woord hoort wordt hij nog meer bevreesd; hij gaat weer het pretorium binnen.

Pi U, van waar bent u?

J

Pi U spreekt niet tegen mij?- weet u niet dat ik volmacht heb om u los te laten en volmacht heb om u te kruisigen?

J U zou geen enkele volmacht over mij hebben als die u niet gegeven was van bovenaf; daarom heeft wie mij aan u overgeeft de grootste zonde!

Z Lied 558: 7

E Van toen af heeft Pilatus ernaar gezocht hem los te laten.

C Als u hém loslaat bent u geen vriend van de keizer!- al wie zichzelf koning maakt spreekt zich uit tegen de keizer!

E Als Pilatus deze woorden hoort voert hij Jezus naar buiten en gaat hij zitten op een verhoging bij een plek die Steenstraat heet, maar in het Hebreeuws: Gabbata,- *heuveltje*. Het was de voorbereiding van het Pesach, zowat het zesde uur is het geweest.

Pi Zie, uw koning!
C Opheffen, opheffen, kruisig hem!
Pi Moet ik uw koning kruisigen?
C We hebben geen koning buiten de keizer!
E Dan dus geeft hij hem aan hen over om te worden gekruisigd.

Z Lied 558: 9

E Dus nemen ze Jezus mee. Zelf het kruis torsend trekt hij uit naar de zogeheten Schedelplaats die in het Hebreeuws Golgota heet. Daar kruisigen ze hem en mét hem twee anderen, aan de ene en de andere kant, maar Jezus in het midden. Pilatus schrijft ook een strafgrond en zet die op het kruis; er stond geschreven: Jezus de Nazoreeër, de koning der Judeeërs! Velen der Judeeërs lezen dan die strafgrond, omdat de plaats waar Jezus werd gekruisigd dicht bij de stad was. Hij was geschreven in het Hebreeuws, Romeins en Helleens.

S Schrijft u toch niet 'de koning der Judeeërs' maar dat hij heeft gezégd 'ik ben de koning der Judeeërs'!

Pi Wat ik geschreven heb, héb ik geschreven!

E Dan nemen de soldaten, wanneer ze Jezus kruisigen, zijn kleren, en maken er vier delen van, voor elke soldaat een deel, - ook het onderkleed nemen ze. Maar het is een naadloos onderkleed geweest, van bovenaf als één geheel geweven.

Cm Laten we dat niet scheuren nee, erom loten van wie het zal zijn!

E Zodat het Schriftwoord in vervulling gaat: 'onder elkaar verdelen zij mijn kleren, werpen over mijn gewaad het lot!' (Ps. 22,19) Dát doen dus de soldaten. Maar bij het kruis van Jezus hebben gestaan: zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria, - die van Klopas, en Maria Magdalena. Dan ziet Jezus zijn moeder aan en de leerling die bij haar staat en hij (het meest) heeft liefgehad.

J Vrouwe, zie: uw zoon! Zie: je moeder!

E Vanaf dat uur neemt de leerling haar bij zich. Jezus weet dat alle dingen voleindigd zijn, opdat de Schrift voleindigd wordt:

J Ik heb dorst!

E Er lag daar een kruik vol azijn; dan steken ze een spons vol van die azijn op een hysopstengel en brengen die naar zijn mond. Jezus neemt dan de azijn.

J Het is voleindigd!

E Hij neigt het hoofd en geeft de geestesadem prijs.

Z Lied 558: 10

Stilte

E Daar het Voorbereiding is vragen de Judeeërs aan Pilatus, opdat de lichamen niet op de sabbat aan het kruis blijven -want die sabbatdag is een grote-, dat ze hun de benen breken en zij er kunnen worden afgehaald. Dan komen de soldaten en breken de benen van de eerste, én van de ander die met hem is gekruisigd. Maar als ze bij Jezus komen en zien dat hij reeds gestorven is, breken ze zijn benen niet. Nee, één van de soldaten stoot met een lans in zijn zijde en meteen komt daar bloed uit en water. Hiervan heeft getuigd hij die het heeft gezien en zijn getuigenis is waarachtig; hij weet dat het waar is wat hij zegt, - opdat ook jullie zullen geloven. Want dit alles geschiedt opdat het Schriftwoord in vervulling gaat: 'geen bot van hem zal worden verbrijzeld'. En

